

Vennesla kommune

SAKSUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 24/01220-4
Arkivkode.
Saksbehandler Eirik Aarrestad

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Bygg- og miljøutvalget	21.11.2024	76/24
2 Formannskapet	26.11.2024	87/24
3 Kommunestyret	12.12.2024	98/24

Høring av konsesjonssøknad for eksisterende Vigelandsfoss kraftverk i Otra

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

Vennesla kommune anbefaler at det gis konsesjon for eksisterende Vigelandsfoss kraftverk, hvor det inntas standard naturforvaltningsvilkår. Vennesla kommune anbefaler videre at det også må settes konkrete vilkår i konsesjonen om å avbøte de miljøulempen som er påpekt under kommunedirektørens vurdering og konklusjon i saksframlegget.

Bygg- og miljøutvalget har behandlet saken i møte 21.11.2024 sak 76/24

Votering

Ved votering ble kommunedirektørens forslag til innstilling enstemmig vedtatt.

Bygg- og miljøutvalgets innstilling:

Vennesla kommune anbefaler at det gis konsesjon for eksisterende Vigelandsfoss kraftverk, hvor det inntas standard naturforvaltningsvilkår. Vennesla kommune anbefaler videre at det også må settes konkrete vilkår i konsesjonen om å avbøte de miljøulempen som er påpekt under kommunedirektørens vurdering og konklusjon i saksframlegget.

Formannskapet har behandlet saken i møte 26.11.2024 sak 87/24

Votering:

Ved votering ble kommunedirektørens forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Formannskapetets innstilling:

Vennesla kommune anbefaler at det gis konsesjon for eksisterende Vigelandsfoss kraftverk, hvor det inntas standard naturforvaltningsvilkår. Vennesla kommune anbefaler videre at det også må settes konkrete vilkår i konsesjonen om å avbøte de miljøulempene som er påpekt under kommunedirektørens vurdering og konklusjon i saksframlegget.

Kommunestyret har behandlet saken i møte 12.12.2024 sak 98/24

Møtebehandling:

Odd Grønberg (H) stilte spørsmål vedrørende minste vannføring i elva. Kommunalsjef Alexander Etsy Jensen svarte på spørsmålet. Grønberg fremmet deretter følgende forslag til tilleggspunkt: Herunder bør det fastsettes et minstevannføringskrav både sommer og vinter på 50 kubikkmeter pr. sekund.

Line Vennesland Fraser (FrP) fremmet følgende forslag til tilleggspunkt: Vennesla kommune ber om at det bygges laksetrapp som et tiltak i forbindelse med ny konsesjon for Vigelandsfossen.

Votering:

Det ble først votert over Formannskapetets forslag til vedtak - enstemmig vedtatt.

Forslag fremmet av Odd Grønberg (H) - enstemmig vedtatt.

Forslag fremmet av Line Vennesland Fraser (Frp) - enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak:

- 1 Vennesla kommune anbefaler at det gis konsesjon for eksisterende Vigelandsfoss kraftverk, hvor det inntas standard naturforvaltningsvilkår. Vennesla kommune anbefaler videre at det også må settes konkrete vilkår i konsesjonen om å avbøte de miljøulempene som er påpekt under kommunedirektørens vurdering og konklusjon i saksframlegget.
- 2 Herunder bør det fastsettes et minstevannføringskrav både sommer og vinter på 50 kubikkmeter pr. sekund.
- 3 Vennesla kommune ber om at det vurderes å bygge laksetrapp som et tiltak i forbindelse med ny konsesjon for Vigelandsfossen.

RETT UTSKRIFT

DATO 13.desember.2024

Vennesla kommune

Arkivsak-dok. 24/01220-4
Arkivkode ---/S05
Saksbehandler Eirik Aarrestad

Saksgang	Møtedato
Bygg- og miljøutvalget	21.11.2024
Formannskapet	26.11.2024
Kommunestyret	12.12.2024

Høring av konsesjonssøknad for eksisterende Vigelandsfoss kraftverk i Otra

Sammendrag

Hydro Rein Holding AS søker om konsesjon for fortsatt drift av Vigelandsfoss kraftverk, jf. vannressursloven § 8. Søknaden er innsendt som en følge av at NVE i vedtak 1. juni 2023 besluttet å kalle inn kraftverket til konsesjonsbehandling. Søknaden er tiltakshavers forslag til videre drift av anlegget.

NVE har sendt søknaden ut til offentlig høring. Hensikten med høringen er å få inn synspunkter på forhold rundt eksisterende kraftverksdrift og de avbøtende tiltak som er presentert i søknaden. NVE ønsker også begrunnede forslag til eventuelle andre avbøtende tiltak. Frist for å gi høringsuttalelse er satt til 18. desember 2024.

Konsesjonssøknaden reiser problemstillinger som er felles for både Kristiansand kommune og Vennesla kommune. Kommunene har samarbeidet og benyttet bistand fra Advokatfirmaet Lund & Co til å utarbeide merknader til en felles høringsuttalelse. Det er gitt merknader til blant annet tiltak for å sikre toveis vandreløsning for ål, tiltaksplan for å ivareta allmenne interesser, tilslamming, løsmasser og begroingsproblematikk, samt i forhold til standard naturforvaltningsvilkår og økonomiske vilkår.

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

Vennesla kommune anbefaler at det gis konsesjon for eksisterende Vigelandsfoss kraftverk, hvor det inntas standard naturforvaltningsvilkår. Vennesla kommune anbefaler videre at det også må settes konkrete vilkår i konsesjonen om å avbøte de miljøulempene som er påpekt under kommunedirektørens vurdering og konklusjon i saksframlegget.

Vedlegg

1. Konsesjonssøknad fra Hydro Rein Holding AS
2. NVEs oversendelsebrev

Bakgrunn for saken

I forbindelse med pågående vilkårsrevisjon for reguleringskonsesjonene i Otravassdraget, har kommunene langs Otra krevd at NVE skulle kalle inn kraftverkene Vigelandsfoss, Hunsfoss, Steinsfoss og Nomeland til konsesjonsbehandling. Kommunene mente at de konsesjonsløse kraftverkene måtte kalles inn for å sikre en helhetlig forvaltning, slik at miljøforbedrende tiltak i hele vassdraget kunne sees i sammenheng.

I brev av 1. juni 2023 vedtok NVE at Vigelandsfoss kraftverk i første omgang skulle kalles inn til konsesjonsbehandling etter vannressursloven § 66 for å kunne sette vilkår av hensyn til blant annet vandringmuligheter for ål og allmenne interesser. Hydro Energi AS ble bedt om å utarbeide en konsesjonssøknad etter vannressursloven § 8 innen åtte måneder fra vedtakets dato.

NVE har mottatt søknad fra Hydro Rein Holding AS om konsesjon for fortsatt drift av eksisterende Vigelandsfoss kraftverk (viser til vedlegg 1. Konsesjonssøknad). NVE har nå sendt søknaden på offentlig høring (viser til vedlegg 2. NVEs oversendelsesbrev). Hensikten med høringen er å få inn synspunkter på forhold rundt eksisterende kraftverksdrift og de avbøtende tiltak som er presentert i søknaden. NVE ønsker også begrunnede forslag til eventuelle andre avbøtende tiltak. Frist for å gi høringsuttalelse er satt til 18. desember 2024.

Da søknaden reiser problemstillinger som er felles for både Kristiansand kommune og Vennesla kommune, har en kommet til at det er hensiktsmessig å gi en felles og like høringsuttalelse. Kommunene har samarbeidet og benyttet bistand fra Advokatfirmaet Lund & Co DA til å utarbeide kommunens merknader til konsesjonssøknaden. Merknadene er oppført under kommunedirektørens vurdering og konklusjon.

Klima- og miljøkonsekvenser

Vannkraft en fornybar og forurensningsfri form for kraftproduksjon, og er positivt for reduksjon av klimagassutslipp. Derimot har vannkraftverk gitt store inngrep i naturen i form av oppdemming eller senkning av vann, og bygging av anlegg, dammer og kraftledninger. Dette skaper store sår og barrierer i vassdragsnaturen. En konsesjonsbehandling vil kunne gi vilkår som kan bedre negative miljøkonsekvenser for naturmangfold og friluftsliv. Det vises til kommunedirektørens vurdering nedenfor.

Økonomiske konsekvenser

Vedtaket om konsesjon vil i utgangspunktet ikke føre til endringer på det økonomiske for kommunen, da konsesjonsbehandlingen ikke utløser noen ny kraftproduksjon og dermed heller ikke noen konsesjonsbaserte ordninger. Det er heller ikke tale om endringer i kraftproduksjonen som vil endre den eiendomsskatten og naturressursskatten kommunene allerede har krav på.

Likevel kan det være aktuelt med et fond. Konsesjonssøknaden skal behandles etter vannressursloven, og i vurdering nedenfor har kommunedirektøren ment at fond må vurderes etter prinsippet i vassdragsreguleringsloven § 17 (se under «Særlig om økonomiske vilkår...»).

Vurdering

Kommunedirektøren har følgende merknader til søknaden:

Forholdet til konsesjonsploktvurderingen av et eventuelt nytt Vigelandsfoss kraftverk

NVE har ved brev 1. juni 2023 vedtatt at også utbygging av et nytt kraftverk i tillegg til det eksisterende i Vigelandsfossen utløser konsesjonsplokt etter vannressursloven § 8. Hydro har varslet at søknaden til

dette kraftverket vil bli oversendt NVE innen utgangen av 2024, eventuelt i løpet av første halvår 2025. Hydro uttaler samtidig at en helhetlig behandling av de to konsesjonssøknadene vil være en fordel.

Vennesla og Kristiansand kommuner er bekymret for at to separate behandlinger vil medføre at det settes rettslige skranker for hvilke vilkår som kan settes i konsesjonen for eksisterende kraftverk, samtidig som konsesjonen for eksisterende kraftverk vil kunne sette tilsvarende begrensninger for at det settes inn vilkår ved en konsesjon for nytt kraftverk. Ved en felles konsesjonsbehandling, der begge konsesjonene vurderes samlet, unngår man dette problemet samt at miljøforbedrende tiltak kan ses i sammenheng og man får en helhetlig forvaltning av vassdraget.

Kommunene finner særlig grunn til å fremheve at fastsettelse av et manøvreringsreglement for driften av kraftverkene, for eksempel ved bestemmelse om hvor mye vann som minimum skal slippes forbi et gitt punkt i vassdraget til ulike tidspunkt (minstevannføring), vil være en sentral del av vilkårene i konsesjonen(e) for å avbøte skader og ulemper. Når det gjelder eksisterende kraftverk, skriver Hydro om dette i søknaden på side 17:

«Det slippes ingen egen minstevannføring, med unntak av en liten mengde vann som skal gå i en ålerenne. Vigelandsfoss kraftverk driftes imidlertid slik at det til enhver tid slippes minst 50 m³/s (produksjon).»

I forbindelse med konsesjonspliktutredningen av nytt Vigelandsfoss kraftverk, opplyste Hydro videre at dette prosjektet vil medføre at deler av vannmengden flyttes fra eksisterende flomavløp ved nåværende kraftverk og ned til ny lokasjon ca. 150 m lenger nedstrøms i vassdraget. Samtidig ble det opplyst at det kan være behov for å sikre vannføring på minst 50 m³/s rett nedstrøms eksisterende kraftverk. Det foreligger med andre ord opplysninger i saken som kan tilsi at det bør fastsettes vilkår om minstevannføring, uten at det i foreliggende konsesjonssøknad er foretatt nærmere konsekvensutredninger av dette.

Det må videre være klart at utbygging av et nytt kraftverk vil medføre nye skader og ulemper i vassdraget, som må ses i sammenheng med de skader og ulemper som eksisterende kraftverk medfører.

Kommunene er derfor enig i at det er mest hensiktsmessig å underkaste de to konsesjonene en samlet behandling. Kommunenes merknader til konsesjonssøknaden av 26. juni 2024 må derfor ses på bakgrunn av at kommunene tar forbehold om å komme med ytterligere/presiserende høringsuttalelse etter at søknad om konsesjon for nytt Vigelandsfoss kraftverk foreligger.

Utgangspunktet for konsesjonsvurderingen for eksisterende Vigelandsfoss kraftverk

Vigelandsfoss kraftverk er innkalt til konsesjonsbehandling etter vannressursloven § 66 tredje ledd. Det er i innkallingsbrevet fra NVE særlig pekt på muligheten til å sette vilkår av hensyn til vandringsmuligheter for ål og allmenne interesser.

Med unntak for at det i konsesjonssøknaden kapittel 4 og 5 er foreslått tiltak for å bedre toveis vandring for ål, har ikke Hydro i sin søknad tatt høyde for at det i en konsesjon *skal* settes vilkår for driften.

Hydro skriver innledningsvis at «søknaden om konsesjon i utgangspunktet vil gi ubetydelig konsekvenser». Dette er etter kommunenes syn feil tilnærming i konsesjonssøknaden. Opprinnelig kraftverk ble satt i drift i 1907, det vil si før konsesjonslovenes ikrafttredelse, og på et tidspunkt da det var begrenset praksis for å sikre at lokale natur- og miljøinteresser ble ivaretatt. Det dreier seg med andre ord om et kraftverk som er bygd ut før vi fikk strenge krav til natur- og miljøhensyn, og uten at det på utbyggingstidspunktet ble foretatt noen grundig og helhetlig gjennomgang av hvordan driften påvirker natur, hydromorfologi og allmenne interesser mer generelt. Det sier seg selv at en utbygging som fant sted for langt over hundre år siden, ble besluttet på et helt annet grunnlag med hensyn til natur- og miljøpåvirkninger enn det beslutningsgrunnlaget som foreligger i dag.

I forhold til ivaretagelse av nevnte interesser, vil kommunene også peke på at det er en helt annen oppfatning og interesseavveining i dagens lovverk, forvaltningspraksis og generelle holdninger til vannkraftutbygging enn på utbyggingstidspunktet. Det er derfor Vennesla og Kristiansand kommuners klare oppfatning at denne konsesjonsprosessen for første gang gir mulighet til å rette opp i gamle miljøsynder.

Etter kommunenes syn må det ved en søknad om konsesjon etter innkalling stilles strengere krav til konsekvensutredninger enn ved en vilkårsrevisjon. Prinsipielt er denne saken mer sammenlignbar med en ny konsesjonssøknad etter utløp av en tidsbegrenset konsesjon enn med en sak om modernisering av konsesjonsvilkårene i evigvarende konsesjoner. Dette er viktig, da de negative miljøpåvirkningene som nevnt aldri har vært vurdert. Ved en ny konsesjon, skal man videre vurdere før-tilstanden, i motsetning til en revisjon hvor det skal gjøres en sammenligning av et allerede utbygd kraftanlegg sett opp mot anlegget med foreslåtte avbøtende tiltak. Søknaden skal med andre ord i utgangspunktet underlegges en ny og fullstendig konsesjonsbehandling på linje med andre kraftutbygginger. I et slikt perspektiv er det ikke tvil om at utbyggingen medfører fysiske skader og ulemper.

Samtidig må det tas i betraktning at vassdraget har vært regulert i mange år. I motsetning til andre nyutbygginger har man et bredt erfaringsmateriale å bygge på hva angår kraftverkets fysiske konsekvenser. Det er kommunenes oppfatning at nevnte erfaringsgrunnlag må utnyttes og veie tungt i den videre konsesjonsbehandlingen.

Men selv om kraftverket – slik det fremheves flere steder i konsesjonssøknaden – ligger i et industriområde, har kraftverket beliggenhet sentralt i Vennesla kommune, i et område hvor folk ferdes og oppholder seg. Kraftverket ligger også i nærheten av populære friluftsområder, som er viktig for rekreasjon, fiske- og friluftsliv. Det gjelder spesielt områdene ved Sandhallan og Vigeland hovedgård.

Med sin beliggenhet oppleves de negative virkningene av reguleringene vesentlig mer ved denne konsesjonen enn ved elvekraftverk som ligger avsides til. Disse forholdene må konsesjonsmyndighetene tillegge betydelig vekt i sine vurderinger av konsesjonssøknaden og de vilkår som må stilles i konsesjonen.

Det følger av dette at utbyggingen av kraftverket har medført omfattende fysiske, praktiske og estetiske konsekvenser, særlig i Vennesla kommune, som må hensyntas i konsesjonsvurderingen.

Betydningen av vilkårsrevisjonen i Otravassdraget

Kravet om innkalling av Vagleandsfoss kraftverk til konsesjonsbehandling, er som nevnt en følge av revisjonssaken i Otravassdraget. For de 7 kommunene som er berørt av vilkårsrevisjonen, har det vært av helt sentral betydning at all påvirkning i vassdraget ses i sammenheng.

I OEDs retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsreguleringer fra 2012, heter det om adgangen til å kalle inn konsesjonsfrie anlegg:

«Denne bestemmelsen kan også være aktuell å benytte for å sikre gode helhetsløsninger der deler av utnyttelsen i vassdraget ikke faller inn under den reguleringskonsesjonen som er gjenstand for revisjon».

Revisjonssaken reiser flere problemstillinger som gjelder i hele vassdraget fra Bykle kommune til Kristiansand kommune, og berører flere konsesjonærer og kraftverkseiere, for eksempel krypsiv og sedimentering og vandring av ål og fisk. Da det nettopp er behov for å sikre gode helhetlige løsninger for flere av kravene som er fremmet i vilkårsrevisjonen, må konsesjonsbehandlingen av Vigelandsfoss kraftverk ses i sammenheng med den pågående revisjonssaken.

Særlig om økonomiske vilkår – kommunene må få erstattet de naturinngrep som følger med vannkraften og en verdiandel av naturressursene

Regulering av vassdrag til kraftproduksjon påfører ikke bare grunneiere, men også distriktene, skader og ulemper. Det er ingen annen næring som har gjort større inngrep i natur og miljø og fortrenget andre aktiviteter i samme grad som vannkraftnæringen. Uberørt natur representerer i seg selv en stadig stigende verdi, og andre aktiviteter er blitt fortrenget til fordel for kraftproduksjon.

Et sentralt prinsipp for vertskommunenes andel av vannkraftutbyggingen er erstatningsaspektet, det vil si at distriktene som avstår sine naturressurser til storsamfunnet skal få erstatning for de naturødeleggelser som er påført lokalt. I dag kommer det allmenne erstatningsvernet til uttrykk hovedsakelig gjennom konsesjonsavgiftene og konkrete konsesjonsvilkår, som for eksempel fond til opphjørp av fiske.

Selv om vannkraft er en evigvarende og forurensningsfri energikilde, er de naturinngrep som følger med et vannkraftanlegg irreversible med samme varighet som vannkraftproduksjonen. Det er etablert en samfunnskontrakt med kommunene om at distriktene skal ha en rettmessig kompensasjon for omfattende naturinngrep. Rokker man ved denne kontrakten, vil kraftkommunene komme negativt ut ved tap av sin naturkapital. I en konsesjonssak er det ingen begrensninger når det gjelder adgangen til å sette økonomiske vilkår, i motsetning til i en vilkårsrevisjon hvor Energidepartementet i tidligere saker har lagt til grunn at økonomiske vilkår normalt faller utenfor.

Hydro har ikke gitt noen redegjørelse for de samfunnsmessige konsekvensene av konsesjonssøknaden, herunder gitt noen vurdering av hvilken innvirkning kraftverket har for kommunens økonomi. For eksempel mottar Vennesla kommune eiendomsskatt og naturressursskatt fra kraftverket i dag. Kommunene mottar derimot ikke noe konsesjonskraft eller konsesjonsavgifter, og heller ikke noe fond. Regelmessig vil kommuner tillegge disse spørsmålene betydelig vekt ved interesseavveiningen av hvorvidt fordelene ved en utbygging/konsesjon er større enn ulempene sett fra et kommunalt ståsted. Det vises til at de økonomiske vilkårene også har en side til miljøvilkårene, i den forstand at dersom de miljømessige ulempene av ulike grunner ikke rettes opp, kan dette kompenseres med økonomiske vilkår.

Kommunene mener derfor konsesjonsmyndigheten må se på om det skal fastsettes nye økonomiske vilkår i konsesjonen til Vigelandsfoss kraftverk. I alle tilfeller må det vurderes om det skal opprettes et fond til fremme av blant annet fisk, vilt og friluftsliv i kommunene, etter mal fra vassdragsreguleringsloven § 17. Fond til fremme av fisk, vilt og friluftsliv i kommunene har i de senere års praksis ansett som en lite tyngende økonomisk plikt, sett i forhold til verdien av den årlige kraftproduksjonen og de store inngrepene kraftproduksjonen har ført med seg. Det er særlig grunn til å trekke frem at kommunene baserer mye av sin næringsvirksomhet på natur- og friluftsbasert reiseliv.

Kommentarer til enkelte punkter i konsesjonssøknaden

1. Tiltak for å sikre toveis vandreløsning for ål:

I konsesjonssøknaden kapittel 4 og 5 har Hydro beskrevet forslag til tiltak for å bedre toveis vandreløsning for ål, samt forslag til videre utredning for å sikre oppvekstvilkårene for ål. Det er blant annet pekt på at det er behov for et bedre kunnskapsgrunnlag på hvordan ålen vandrer forbi Vigelandsfoss i dag:

«Med et godt kunnskapsgrunnlag om dagens vandring forbi Vigeland kan det iverksettes målrettede tiltak for å sikre en trygg to-veis vandreløsning for ål [...] Basert på erfaringstall fra andre kraftprodusenter kan det ta inntil 5 år å få tilstrekkelig god dokumentasjon av ålens nedvandring. [...] Basert på denne kunnskapen, kan det eventuelt iverksettes målrettede tiltak for å sikre en trygg to-veis vandreløsning for ål».

Kommunene ser det som positivt at Hydro har tatt tak i den største utfordring for ålen i

Vigelandsfossen. Kommunene har ikke fagkyndig kompetanse til å vurdere om de forslag til tiltak og videre utredninger som er foreslått i søknaden er tilstrekkelig for å sikre oppvekstvilkårene for ål. Kommunene legger imidlertid til grunn at kraftverkseier vil følge opp dette i samarbeid med NVE, vertskommunene og andre berørte interesser. Kommunene legger videre til grunn at konsesjonsmyndigheten vil sette vilkår i konsesjonen som sørger for at denne miljøutfordringen blir løst innen rimelig tid.

2. Tiltaksplan for å ivareta allmenne interesser:

I revisjonssaken som pågår i Otravassdraget, påpekte kommunene Vennesla og Kristiansand i sine høringsuttalelser at det er behov for flere tilretteleggingstiltak langs vassdraget, som følge av at kraftstasjonene, damanlegg og tørrlagte elvestrekninger medfører miljøutfordringer for friluftslivet i kommunene. Videre er landskapets opplevelsesverdi sterkt redusert som følge av kraftutbyggingene, samtidig som friluftaktiviteter som bading og fiske ikke kan utøves flere steder. Kommunene fremhevet blant annet at det er behov for:

- «Utbedring/sikring av friluftstiltak som badeplasser og fiskeplasser. Vedlikehold og tilrettelegging av viktige badeplasser for allmennheten.
  - Badeplass Kristiansand: Høllen ved Mosby
  - Badeplass Vennesla: Kvarstein, Vigeland hovedgård, Sandhallan, Moseidstranda, Nesane, Støa, Ludefladen
  - Fiskeplasser: Tilrettelegge for fiskeing
- Etablerte turstier må forlenges og bindes sammen. Utbedring av adkomster til elva.
- Nasjonal sykkelrute nr. 3 går langs store deler av vassdraget. Årlig vedlikehold er viktig langs traseen. Det er viktig med tilrettelegging (leirplasser, benkebord) langs hele traseen.
- Tømmerrenna fra Beihølen til Steinsfoss (1957) Stor turistattraksjon. Blir benyttet til fotturer. Det er store behov for utbedring og årlig vedlikehold.
- Kringsjå/Paulen. Viktig friluftsområde. Behov for tilrettelegging og vedlikehold.
- Gapahukleirplass Gåseflå. Behov for tilrettelegging og vedlikehold.
- Turveier som kan forlenges/oppgraderes:
  - Otra elvepark (Kristiansand)
  - Tursti Venneslafjorden (Vennesla)»

Flere av punktene ovenfor, knytter seg direkte til Vigelandsfoss kraftverk eller har en nær tilknytning til driften av dette. Det er derfor viktig at også eier av Vigelandsfoss kraftverk ansvarliggjøres, ved at det fastsettes vilkår om nærmere beskrevne tilretteleggingstiltak i konsesjonen for eksisterende kraftverk og/eller at det fastsettes en forpliktelse for kraftverkseier til å bidra økonomisk for å avbøte problemene.

Vennesla og Kristiansand kommuner ber derfor NVE om å pålegge kraftverkseier å utarbeide en plan i samarbeid med kommunene for å tilrettelegge allmenhetens bruk av områdene ved elven. En slik plan vil være nødvendig for konsesjonsmyndighetens endelige vurdering av hvilke konsesjonsvilkår som bør settes i konsesjonen av hensyn til allmenne interesser.

3. Tilslamming, løsmasser og begroingsproblematikk:

Som NVE påpeker i sitt brev av 18. september 2024, ble kravet om innkalling fremmet bl.a. for å sikre helhetlig vurderinger i sammenheng med vilkårsrevisjonen i Otra. Etter kommunenes syn er fremveksten av krypsiv det største miljøproblemet i vassdraget. Begroingen av krypsiv har bygd opp store mengder organisk materiale, og akkumulering av løsmasser og tilslamming er et økende problem i hele vannstrengen, helt ut til utløpet ved byfjorden.

I Venneslafjorden er det særlig problemer med mye mudder. Det må derfor settes av midler til tiltak og videre forskning for å finne løsninger på hvordan man kan få bukt på problemene. Tiltak kan for eksempel innbefatte biotopjusteringer og årlig opprydding og fjerning av vekster som medfører

gjengroing.

Også på dette punkt er det viktig at også kraftverkseier av Vigelandsfoss kraftverk ansvarlig gjøres, og at det i konsesjonen for eksisterende kraftverk stilles vilkår om å bidra økonomisk for å bekjempe krypsiv og tilslamming etter en nærmere fastsatt fordelingsnøkkel.

4. Standard naturforvaltningsvilkår:

Kraftverkseiere må på tilsvarende måte som eiere av andre industribedrifter, avfinne seg med at de kan bli pålagt å innføre den beste teknologien på markedet for å avbøte de negative effektene deres virksomhet måtte påføre miljø og samfunn. For at myndighetene skal ha denne muligheten i forhold til Vigelandsfoss kraftverk, forutsettes det at virksomheten gis konsesjon med moderne vilkår, slik at myndighetene gis hjemmel til i fremtiden å kunne regulere måten virksomheten utøves på.

Kommunene Vennesla og Kristiansand legger til grunn at konsesjonen for Vigelandsfoss kraftverk vil bli utformet med utgangspunkt i de såkalte standardvilkårene, som er utarbeidet i samarbeid mellom Energidepartementet og Klima- og miljødepartementet. Standardvilkårene vil gi myndighetene fullmakt til å pålegge undersøkelser eller tiltak, som erosjonssikring, terskelbygging og biotopjusteringer, naturfaglige undersøkelser, fiskeutsettinger, fiskepassasjer og habitatforbedrende tiltak. Dette er også i samsvar med OEDs retningslinjer om revisjonssaker fra 2012, hvor det er opplyst at «[v]ed samtlige framtidige revisjoner vil de til enhver tid gjeldende standardvilkårene bli innført».

Konklusjon

Vennesla og Kristiansand kommuner ser det som positivt at Hydro Rein Holding AS innvilges konsesjon, hvor det inntas standard naturforvaltningsvilkår. Kommunene vil likevel understreke at det også må settes konkrete vilkår i konsesjonen om å avbøte de miljøulemper som er påpekt ovenfor. Av fysiske forhold finner kommunene størst grunn til å påpeke utfordringen med opphoping av krypsiv og mudder, toveis vandreløsning for ål, samt kraftverkets virkninger på lokale forhold som tilkomst til vassdraget.

Vertskommunene har som oppgave å sikre de berørte lokalsamfunns interesser. Det gjelder både ved at kommunen får beholde en rettmessig andel av de verdier som bruk av deres naturressurser skaper og ved å beskytte naturmiljøet mot inngrep. For å avklare hva som vil være den beste løsningen for innbyggerne i kommunene, må NVE pålegge regulanten å gjennomføre de utredninger som er nødvendig for å foreta en forsvarlig vurdering av konsesjonsvilkårene for Vigelandsfoss kraftverk, jf. også forvaltningsloven § 17.

Avslutningsvis vil kommunene fremheve at kommunenes krav om at det i forbindelse med konsesjonsbehandlingen av fortsatt drift av Vigelandsfoss kraftverk settes vilkår som skal forbedre miljøet i vassdraget, ikke vil gå ut over Hydros adgang til kraftproduksjonen.